

מכותל הישיבה

עלון תורני חודשי מבית מדרשם של תלמידי ישיבת הכותל

עריכה: זיו ששון ארזי. rziv111@gmail.com	העלון מוקדש לע"נ מרים בת שפרה	העלון מוקדש לע"נ סוזן בת ג'ורג'ט	טבת ה'תש"פ	גיליון 34	יציאת השבת 17:44	כניסת השבת 16:30	פרשת וארא
--	-------------------------------------	--	---------------	--------------	---------------------	---------------------	--------------

ברכות ואיחולים

מזל טוב לעומר
בלאו (מחזור
לט) לרגל
נישואיו

מזל טוב למו"ר
ראש הישיבה
הרב ברוך וידר
ורעייתו לרגל
נישואי הבן בניה

מזל טוב לדביר
פולק (שיעור ה')
לרגל אירוסיו

מזל טוב
לאביעד שטרית
(שיעור ב') לרגל
אירוסיו

מזל טוב לצור
טמיר (שיעור ג')
לרגל אירוסיו

מזל טוב לחיים
טויטו (מחזור
לט) לרגל
אירוסיו

מזל טוב למנכ"ל
הישיבה, מוטי
ג'רבי, לרגל
הולדת הנכד

גיבורים וגבורה- בימים ההם ובזמן הזה

ר' יהונתן לנגה • מאמר פתיחה

אז מה כן? מהו התפקיד שלנו ומהי משימתנו? איפה מתגלה גבורתנו? מה עומד לפתחנו?

בטח בדורנו יש התמודדות חדשה, התמודדות שלפני חמישים שנה איש לא העלה על דעתו. התמודדות שלא היתה ולא נבראה. התמודדות שתובעת מאיתנו להוסיף שלב בגאולה- לגאול משהו עמוק יותר, פנימי יותר, אמיתי יותר.

ובכן אני נרגע. אני מבין שגם הגבורה הזרועה עמוק עמוק בנפש שלנו, קיבלנוה ירושה מדורות עברו. אלא שעכשיו היא מקבלת ביטוי אחר, אותה גבורה וגברת רק בשינוי אדרת, גבורה חדשה. גבורה המלאה בכוחות ועוצמות, גבורה שמאפשרת לנו לגאול את הנקודות העמוקות ביותר, הפנימיות ביותר.

פעם נזקקו לגבורה כשנלחמו עם האויב שבחוץ, עם הנאצי המרושע ועם הבריטי החצוף. והיום ההתמודדות היא בפנים, עמוק עמוק בתוכנו. כיום, **עלינו שלב!** אנו עוסקים בגאולה של התוך הפנימי, בכיורור יכולת ההתמודדות שלנו, בסידור עוצמת החיים שלנו, ביכולת שלנו לבנות עולם חיים מלא תוכן ועוצמה, גבורה ואמת.

פעם היו חיים ולעומתם היו אויבים. והיום אנו בונים את החיים עצמם- אנו מנווטים את כוחותינו, מנתבים את עוצמתנו ומתמודדים. מתמודדים כל רגע ורגע, אפילו עם העוצמות האדירות והפיתויים החזקים השוכנים במכשירים הנמצאים לנו בכיס. מתמודדים מול היצר ובונים יצירה של קדושה וטהרה, גבורה ואמת.

אולי זה ממש השלב הבא בגאולה- גאולת כוחות הנפש, גאולת העוצמה הפנימית והכשרתה לעמוד בניסיונות כבדים ומורכבים, עוצמתיים וחזקים. דבקות באמת לפי שהיא אמת. עמידה ישירה מול מה שלא מתאים לי, מול מה שמבלבל אותי ושמירה על יציבות אמיתית וגבורה פנימית.

"גבורת אמת תמצא רק במקום שאור אלוקים שמה" (הרב קוק זצ"ל, מגד ירחים).

בע"ה במהלך ימי השוכבים הבעל"ט, נתכנס בצווחת ללימוד, בירור והעמקה בנושאי כוחות הגבורה והקדושה שבתוכנו, פרטים יפורסמו בישיבה בהמשך...

זכות מיוחדת נפלה בחלקנו לשמוע בישיבה בעשרה בטבת את שיחתו של ניצול השואה - ר' מיכאל בר און הי"ו. השיחה המיוחדת השאירה בי רושם כביר ועז.

ואם חשבתם שסיפורי האימה והרשעות של הנאצים ימ"ש הרשימו אותי, אז לא, זה כבר שמעתי למכביר (אך כמובן עדין אינני תופס). גם ניסי הניסים הפלאיים, כיצד הצליח להימלט מציפורני הנאצים לא היו הסיבה שבגללה התיישבתי לכתוב את השורות הבאות.

הסיבה היא פשוטה--- גבורתו של ילד יהודי בשואה---

כשהיה בן 11 עמד מיכאל הקטן מול מפקד הגטו המרושע ואמר בגבורה אני בן 12. הוא לא התבלבל ולא נחלש. הוא המשיך לעמוד על שלו - גם כאשר האקדח נשלף, הוא חזר ואמר אני בן 12. הוא עבר בין מדינות, חצה גבולות, עשה עסקאות והכל מתוך לקיחת אחריות, מתוך הבנה שאם לא, סיימתי. סיימתי את תפקידי עלי אדמות.

ואני עומד ומשתאה, מנסה לשאול את עצמי, האם אני, אפילו בבגרותי, מסוגל הייתי למעשים שכאלה? האם יש בי את העוז והבטחון, את הגבורה והעוצמה? מנין שואבים אותה והיכן היא מצויה בימינו?

לעתים נדמה שכאשר מביטים לאחור מוצאים גיבורים. אנשים גדולים ובעלי עוצמה, לוחמי מחתרות וגאוני תורה, מייבשי ביצות ומקימי מדינה. אבל בימינו? הנמצא כזה איש אשר רוח אלוקים בו? ! האם בדורנו, דור הפינוק והמדיה ניתן למצוא כוחות כאלה? עוצמות הדומות ולו במעט לניסיונות ולגבורות שהתגלו אך לפני כמה עשרות שנים?

האם ניתן לומר, שפעם היה צורך בגיבורים- היו התמודדויות, היו משימות והיה צורך בנפשות גדולות. נפשות שידעו לעמוד מול הסכנה בגבורה ובעוצמה. אך בימינו? כשהכל שקט ורגוע, כשכבר בנו לנו מדינה וצבא- כח ועוצמה, אולי נגמרה התביעה? אולי כבר אין צורך בגבורה? אולי הנפשות כבר חלושות?

לא יתכן!! נפשות חלושות בדור של גאולה?? נפשות חלושות דוקא כשהתהליך מתקדם?? לא, אין סיכוי.

ממך עד אליי ובחזרה

מיכאל ערב / שיעור ב' • עומק בפרשה

וכאשר ירצה יותר קרבה אלוקית, וחיבור אל ה' יתברך שמו, יוכל להגיע להשגות נפלאות ומדרגות עליונות שלא חשב שיוכל ויזכה להגיע אליהם, וכל זה - אך ורק בזכות האופן שבו נוצר, ה'דנ"א' שטבוע בו בקו הייצור ההתחלתי שלו.

ספר שמות מגיע "בדיוק בזמן", לאחר כל הבירור הפנימי – ברובד העצמי וכן ברובד הכלל עולמי שנעשה על ידי האנושות כולה, ובמיוחד על ידי אבותינו הקדושים וכן על ידי השבטים הקדושים כאשר עשו חשבון נפש בעמדם אל מול יוסף אחיהם - בדיוק בנקודה הזאת מגיע ספר שמות, ספר שמות מביא איתו בירור חדש: בירור כלל ישראלי של כל העם כולו, דבר שמוביל אל רגע השיא של העולם לאחר אלפיים שנות קיומו וקיום האנושות כולה - היווצרותו של עם ישראל ככלל, קבלתם את התורה והשראת השכינה בישראל!⁴

דווקא שם, במצרים, שיא הטומאה, מקום אשר נוגד את ערכי האדם היהודי כאשר הוא, בתכליתו ובשרשו, התחיל לצאת לאויר העולם עם ישראל, עם קדוש. בנקודה בה ישנו משבר זהות כל כך גדול ועמוק שבו עם ישראל נמצאים בין המצרים של המצריים, נקראים עברים ומהלכים להם ללא זהות, ללא חיבור, ללא עם, מגיעה הגאולה שאיתה החיבור הישיר המתחדש עם הקדוש ברוך הוא! עצם קיומו של עם ישראל, מכריח את האנושות כולה להפוך לקדושה ומתוקנת יותר על ידי עם הסגולה, העם הנבחר על ידי ה' יתברך. המהר"ל מפרש⁵ שעם ישראל היה צריך להיות במקום הטמא והמתועב ביותר בעולם כדי לגלות בפנימיות שבו את תכונותיו ושושוריו.

כאשר עם ישראל משווע אל ה' ודורש קרבתו,⁶ וה' נענה להם ומוציאם ממצרים, מתחילה להתגלות לאור עולם המשמעות הגדולה של בשורת קיומו של עם ישראל בעולם. מתוך תהליך של בירור פנימי עמוק במשך שבעה שבועות בדרך להתרוממות למדרגת "כאיש אחד בלב אחד" במעמד הר סיני,⁷ זוכים להגיע למדרגת "אור לגויים" - "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש",⁸ ובוודאי לגילוי גדולת הקב"ה וקידוש שמו בעולם! שבת שלום!

ספר שמות מגיע אלינו לאחר ספר בראשית. ואכן ישנו קשר מחבר מדהים בין שני הספרים.

אם נתבונן, נוכל להעמיק ולראות שספר בראשית הוא ספר של בירור ברבדים שונים, בירור עצמי-אישי ובירור אמוני-אלוקי שמתוכו מתקדש שמו יתברך בעולם. בנוסף, נוכל לראות שבכל אחד מאיתנו, מעם ישראל, יש חלק אלוך ממעל ממש! ברגע שכל אחד מאיתנו יעשה בירור עצמי, חשבון נפש עם עצמו, וישאל את עצמו מי הוא, מה תפקידו בעולם כדברי הרמח"ל,¹ בסופו של דבר כחלק מתהליך גדול ומתבקש הוא יגיע לתשובה ברורה, חד משמעית וממש בלתי נמנעת על קיומו, ייחודו ואחדותו של הקב"ה.

דבר זה דורש הסבר, הרי הקב"ה יצר את העולם והוא מנהיג אותו ברוב חסדיו ורחמיו הרבים והעצומים עלינו ועל המציאות כולה - ואיך נוכל לומר שאם נעשה בירור פנימי אישי או כללי נגיע להשגות והבנות על מציאותו של הקב"ה? הרי הקדוש ברוך הוא מובדל מאיתנו, אין לו גוף ולא דמות הגוף, אי אפשר לראות אותו או להיפגש איתו פיזית, ומתוך כך, מן הראוי שההבדל יהיה חד משמעי ובוודאי שלא אצפה למצוא אותו בעצמי או בעם שלי. וזהו החידוש הגדול של הבריאה כולה! הקדוש ברוך הוא ברא אותנו והוא נמצא בכל אחד ואחד מאיתנו, ככתוב: "ויפח באפיו נשמת חיים",² בעל התניא³ מביא בשם הזהר הקדוש פירוש נפלא ביותר: "מאן דנפח - מתוכיה נפח". כלומר כאשר הקדוש ברוך הוא יצר את האדם הוא נפח בו נשמת חיים, רוח אלוקית אשר נמצאת בכל אחד ואחד מאיתנו, לא משנה מי הוא, לא משנה איך הוא נראה או מה מעשיו - קיימת בו רוח חיים אלוקית!

ככל שהאדם יותר ירצה אותה ויתאמץ להוציא אותה מן הכוח אל הפועל, הוא יוכל לראות איך הוא מתחבר אל המקור העליון האינוסופי ברוך הוא ישירות! על כן ידע האדם שלא משנה מה מעשיו, אל יתיאש לרגע מן העולם הזה ותכונותיו, כי הוא עצמו בשורשו טוב, קודש קדשים, יש בו חלק אלוך ממעל ממש, כדלעיל,

לקראת טו' בשבט - מה קודם - חביב או ז' מינים?

ר' אבשלום חגג • עיון אליבא דהלכתא

כשאין ברכותיהן שוות לדברי הכל מברך ע"ז וחוזר ומברך על זה. ופרש"י כגון זיתים ותפוחים דתרוויהו בורא פרי העץ. ובהמשך הגמ' מובא דנחלקו בזה רבי רמי ורבי יצחק נפחא, חד אמר כדעת עולא המובאת לעיל, וחד אמר שנחלקו (ר"י וחכמים במשנה) אף כשאין ברכותיהן שוות והיינו דין קדימה.

ליתר ביאור: כשברכותיהן שוות כמו הדוגמא שנתן רש"י "זיתים ותפוחים דתרוויהו פרה"ע ניהו", אין משמעות דין קדימה בכך לשאר מינים בברכות שונות כצנזן וזית. ואם נאמר דאכן נחלקו ר"י וחכמים אף כשאין ברכותיהם שוות נבא לדיני הקדימה אפי' כשאין ברכותיהם שוות.

וממשיכה הגמ' שם "במאי פליגי א"ר ירמיה להקדים, דאמר רב יוסף ואיתימא רבי יצחק כל המוקדם בפסוק זה מוקדם לברכה שנא'

בעקבות הימים הממשמשים ובאים ימי הפריחה ושגשוג הטבע בבריאה, עימו התאנה תחנוט פגיה פירות העונה יבואו לגומרן יש לעיין בעניין בדין קדימת הברכות עפ"י דעת רבותינו הפוסקים בס"ד.

בעניין סדר הברכות נודע הכלל 'מג"ע א"ש' מזונות, גפן, עץ, אדמה, שהכל. במאמר שלפנינו נבא לסדר דין קדימה בברכת הפירות לפני שאר סדרי הברכות.

הנה במסכת ברכות שנינו במשנה (מא,א): "היו לפני מינין הרבה ר' יהודה אומר אם יש ביניהן ממין שבעה מברך עליו, וחכמים אומרים מברך על איזה מהן שירצה". לחכמים יש להקדים את החביב וכלשון המשנה 'איזה מהן שירצה'. בגמ' אמרו משם עולא שכל מחלוקת ר' יהודה וחכמים היא במקרה שברכותיהן שוות, אבל

⁵ גבורות ה' פרק ד': "מפני כי הדבר מתפעל מהפכו מצד שהוא הפכו פועל בו...". ע"ש.

⁶ שמות ב, כג-כה'.

⁷ שמות י"ט, ב' - רש"י ד"ה "ויחן שם ישראל".

⁸ שמות י"ט, ו'.

¹ "יסוד החסידות ושורש העבודה התמימה הוא שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו ולמה צריך שישים מבטו ומגמתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו" (מסילת ישרים פרק א').

² בראשית ב', ז'.

³ תניא ליקוטי אמרים פרק ב'.

⁴ ע'י הקדמת הרמב"ן לספר שמות.

ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית מן ודבש' ע"כ. ולפי זה אפילו שחביב עליו התפוח יותר מהזית יש לו לברך על הזית קודם, כיוון שהוא משבעת המינים.

נחלקו הפוסקים כיצד לפסוק – הרמב"ם וסיעתו פסקו כחכמים, ואילו רוב הפוסקים הכריעו ב' יהודה – שפרי משבעת המינים עדיף. אלא שכפי שראינו, בדעת ר' יהודה ג"כ ישנה מח' – האם דווקא כשברכותיהן שוות מקדים שבעת המינים, אבל כשאין ברכותיהן שוות יברך על איזה מהן שירצה, ואפילו אינו חביב. וכך פסקו בה"ג, הרא"ש והטור (ועוד חבל ראשונים, הובאו בס' אליה רבה⁹) או גם כשאין ברכותיהן שוות אזלינן בחר חביב. וכ"פ התוס', רבינו יונה והרשב"א.

בשו"ע כתב בס' רי"א, א בסתם את סברת הרא"ש, ובשם י"א כתב דאפי' כשאין ברכותיהן שוות אזלינן בחר חביב. וכתב בביאור הלכה שהלכה כדעה שניה שכן סוברים רוב מניין ורוב בניין של הראשונים ז"ל. וכן הסכים בס' ילקו"י להלכה.¹⁰

כלומר, שההפרש בין ה'סתם' ו'יש' בשו"ע הוא שבדעת ה'סתם' מאחר ואין את הכלל של המשנה בדעת ר"י כשאין ברכותיהן שוות פקע דין קדימה ורשאי לברך לאיזה מהן **שירצה**. וביש אומרים הוא סובר שאף שאין ברכותיהן שוות אמרינן דלא פליגי ר"י וחכמים מכל מקום **שייך דין קדימה** רק לפי חביב, דהחביב יש להקדים. ע"כ סע' א בשו"ע¹¹.

מדוע אנשים נוקמים??

ר' ברוך לרנר • 'והשבות אל לבבך'

שמירה, שהאדם שומר עמו פגיעה זו, וכל מה שהוא עושה מתפרש בהקשר שלה ומתכתב איתה, לא מוכן לשחרר.

הצד השווה בשניהם: האדם מרגיש שהשני פגע בו, ושהוא מוכרח להגיב על כך כדי לפצות על פגיעה זו. לפי זה אפשר גם להבין את הנטירה לא בהכרח שאדם עושה הפוך מהשני, שמשאיל לו מגל ואומר לו: לא כמוןך שלא השאלת לי (עי' בהערה 1 ברש"י), אלא כמעמד הנפשי שביסוד כל הפעולות, בין אם יחזיר לו ובין אם לאו. ומה שחז"ל תיארו שנטירה היא לעשות הפוך מהשני ולהזכיר לו שהוא לא התנהג כך, כדי לומר שאפילו אם האדם עושה מעשה טוב – אם זה נובע מאותה נטירה, מאותה שמירה בלב ובנפש של תחושת הפגיעה מהשני, הרי זה ממש כמו נקמה ואין הבדל ביניהם, אלו רק סוגים שונים של נקמה.

כנגד זה, התורה מצווה אותנו: 'לא תקום ולא תטור את בני עמך', אלא מה כן? 'ואהבת לרעך כמוך', למה? 'כי אני ה'!

אבל השני פגע בי?!

אלא כמו שתוארנו, כל העניין מתחיל מכך שהאדם מרגיש שהשני לקח ממנו את השליטה על חייו, ונפגע מכך. **על כך התורה משיבה בעומק: אני ה', כלומר אין לשני יכולת זו! לשום אדם, ולשום מאורע, אין את היכולת לקחת ממך את השליטה והבחירה**, כי הכול מסובב מעניין אחד, והוא: אני ה', שולט ומנהיג. ולכן מה שהשני עשה, ייתכן וזו בעיה שלו, ואכן המעשה שלו השפיע ויש לו תוצאות שתצטרך לקחת בחשבון בחיך, אך צריך לנתק בין מה שאתה מאפיין ככוונת השני לפגוע בך לבין מה שקרה לך בפועל¹⁴.

לא תקום ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך אני ה'.¹³ (ויקרא יט, יח)

למה אנשים נוקמים? הרי מה שהיה להם נלקח, ומה ירוויחו בכך אם לשני לא יהיה?

מה שנלקח מהם זו השליטה, וזה בעיקר מה שפוגע באנשים, לא ההפסד החומרי, הכאב או החסרון שנגרם, אלא החסרון שהפגיעה גורמת באדם, ההרגשה שמהו נלקח ממנו שלא כהוגן, שלא הוא זה ששולט על חייו, שהוא כבר לא אדון לעצמו ולגורלו. ואותה הם מבקשים בחזרה: בכך שיפגעו בשני, הם יראו לו שלא הוא שולט עליהם, אלא גם ביכולתם לפגוע בו, ובכך הם יחזירו את מעמדם. ואין הכוונה מעמד חיצוני, או כבוד, אלא מעמד נפשי שאדם מרגיש שהוא אדון לעצמו, וכאשר השני פוגע בו – הוא פוגע במעמד זה, הוא מאיים ומערער את תחושת הבטחון של האדם בעצמו וביכולתו לנהל את חייו, והפגיעה בשני באה להחזיר את האיוון שהופר. "נקמה" כמו הקמה – העמדתו חזרה של האדם את תחושת השליטה שלו שנפגעה על ידי השני.

הנטירה – היא גם סוג של נקימה, רק יותר משוכללת. היא מגיעה כמעט בדיק מאלו מקום נפשי, של אבדן השליטה, והרצון לפגוע בשני, אלא שהיא נוקטת דרך יותר מתוחכמת לעשות זאת. במקום לפגוע בו כמו שהוא פגע בי, אני לעומתו לא ארד לרמה שלו, אלא אתנהג כמו בן אדם, וזה גם כן מחזיר לאדם את שליטתו על חייו, קצת באופן הפוך: אני בוחר שלא להיגרר ולנקום בך, ובכך אני האדון לעצמי ולחיי. וזה בא לידי ביטוי בפרש "נטירה", מלשון

⁹שעה"צ אות ח'.

¹⁰ואף דק"ל סתם ויש הלכה כסתם, הכא הלכה כו"ש דבס"ב הביא דעת הרמב"ם (כ"פ ג"כ רב האי גאון (מובא ברשב"א) וספר האשכול והאור זרוע משעה"צ ס"ק יב' שחולק וס"ל דהלכה כחכמים לגבי ר"י וחביב עדיף בכל אופן, וע"כ שפיר נתקיים כלל סתם ויש הלכה כסתם. ע"כ. ותדע שמ"ש שם ילקו"י בהלכה ה' בהערה י' דבסתם פ' מרן בסע"א שיכול להקדים פרי האדמה לפני העץ ודווקא פרי האדמה לפני העץ אבל לגבי שבעת מינין יראה לי דמודה לבא"ה בזה. וע"ע בהקדמת משנ"ב ש' לבאר השיטות בסע"א במה שאמר עולא ד"ה מברך ע"ז וחוזר ומברך ע"ז.

¹¹בבבא"ה ד"ה ויש אומרים כ' דעת הא"ר היא דעת שלישית לפי אזה פוס' ראשונים שאפי' היכא דאין ברכותיהן שוות היינו צנון וזית למשל מקדים מין שבעה כל' זית. דנח' ר"י וחכמים אף בכה"ג שאין ברכותיהן שוות. וכ"פ בא"ח פ' מטות אות א'. ובבבא"ה (וכו"ב כ' בילקו") לדחות דעת הבא"ח) שם כ' שמכ"מ אין לזוז ממ"ש בשו"ע בסע' א' בשם י"א ע"ש טעמו.

¹²בטעם מח' הפוס' אפשר שהוא משום שכל האמור בפסוק 'ארץ חיטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון ארץ זית מן ודבש' המה מיני פרות העצים מלבד חיטה ושעורה¹², שגפן תאנה ורימון זית שמן ודבש כולם פירות ופירי פירות העצים. והוא הטעם דעולא בגמ' דכשברכותיהן שוות פליגי ר"י וחכמים. ומסקנת ההלכה בזה כר"י כנז'. כן נראה לענ"ד ושפלותה.

¹³רש"י: **לא תקום** – אמר לו השאילי מגלך. אמר לו לאו. למחר אמר לו השאילי קרדומך. אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתי, **זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה**, אמר לו השאילי קרדומך. אמר לו לאו. למחר אמר לו השאילי מגלך. אמר לו לא לך ואיני כמותך, שלא השאלתי. זו היא נטירה, שנטור האיבה בלבו אף על פי שאינו נוקם.

¹⁴שהרי נקמה קיימת רק כאשר האדם חושב שהשני עשה זאת כדי לפגוע בו או לרעתו. אם יחשוב שהשני פגע בו בטעות – פחות סביר שהוא יגיב, וגם אם כן, זה יבוא ממקום שונה בנפש, זה לא יקרא נקמה אלא יותר שחרור של כעס.

בין אותה הכוונה של השני לבין מה שאתה חווה בפועל נכנסת האמירה של "אני ה'", תתייחס אל דבר כזה כאילו הוא בא מה', תיגש בלב נקי ותראה איך אתה צומח מזה לטובה, איך אתה מתמודד באופן נכון עם מה שקרה. ולכן נכנס כאן הציווי של "ואהבת לרעך כמוך" – ברגע שאתה לא חווה ממנו את אותה פגיעה, אתה חוזר למצב הטבעי של אהבה, הבנה של מצבו, אהבה שלו – שהרי הוא צלם אלקים כמוך. אפילו אם פירשת וזיהית אצלו כוונה לפגוע בך, ברגע שאתה לא חווה את אותה פגיעה, אין סיבה

שלא לאהוב אותו. אולי תצטרך להתייחס לזה פורמאלית – לנזוף בו, להוכיח אותו על מעשיו, להראות שאינך מוכן שיפגעו בך ולדאוג שזה לא יקרה שוב, אבל בלב בפנים אתה לא מחזיק נגדו כלום, אתה לא "נוטר", לא שומר טינה בלב, כי לא נפגעת ממנו, ואם צריך לטפל בעניין הרי זה מצדו ולא מצדך. וכל זה – כי "אני ה'", אז קדימה – הגיע הזמן לעבוד. לאהוב.

חושך לאור, מר למתוק

ר' חננאל אלרן • צו השעה

שהסבא הוא זה שמגדל לבד את הילדה. כאשר שאל אותו במה הוא עובד, השיב הסבא: "אני לא יכול לגלות לך...", ואז אמר לו עוזי "אני לא שואל מסקרנות, אני באמת רוצה לעזור לך", ענה לו הסבא: "אם אני אגלה לך זה יישאר בינינו?", לאחר שהשיב לו בחיוב אמר לו הסבא: "אני גנב" שתקתה...

"תשמע, פשוט אני חייב לפרנס את המשפחה, אז מה שאני עושה זה כך: אני הולך לבתי הדפוס, אני רואה שם את ההזמנות הזורקות ובודק שם למי ומתי יש אירוע משפחתי, וכאשר הם יוצאים מהבית אני פורץ אליו, משתדל לעשות זאת בצורה נקייה, ולהרוס כמה שפחות, אבל בסופו של דבר אני מרוקן את הבית מכל מה שיכול לפרנס אותי..."

ואז נזכר הסבא בדבר חשוב:

"אתה יודע מה עוזי, נכון לילדה רבקה (שם בדוי) מבית הספר היה בת מצווה לפני שבועיים? אתה חייב לעזור למשפחה הזאת! כדרכי הייתי 'בביקור בית' אצלם בזמן האירוע, ומה אומר לך, מעולם לא ראיתי דבר כזה. הבית היה פשוט ריק לחלוטין, אפילו פרוסת לחם לרפואה לא מצאתי שם. אפילו הלב שלי כאב עליהם, אז הוצאתי שטר של מאתיים שקל, השארתי על השולחן, ויצאתי..."

"יש לך לב טוב, אתה צדיק!" אמר לו עוזי.

למחרת, השכם בבוקר, הגיע הסבא לבית הספר ועיניו דומעות, ושפך את ליבו לפני עוזי: "אתה לא יודע מה עבר עלי הלילה, כל הלילה לא ישנתי, המילים שאמרת שברו לי את הלב. אני צדיק? ! אני, גנב עלוב, שמתבייש להסתכל על עצמי במראה שרואה את עצמי תמיד כאדם עלוב ושפל שכבר מזמן לא מאמין שיש בי משהו טוב, ופתאום דווקא אתה, לאחר שגיליתי לך שאני בעצם גנב ופושע, קורא לי צדיק עם לב טוב? !"

לאחר שלושה ימים הוא כבר בא אל עוזי בטענות... "עוזי אתה לא יודע מה עשית, הרסת לי את הפרנסה, אני כבר לא מסוגל לגנוב יותר בחיים, הצדיק הזה רודף אחרי לכל מקום..." בשלב זה אמר לו עוזי: "נכון סיכמנו שהסיפור הזה יישאר בינינו? אבל רציתי לשאול האם כדי לעזור לך אני יכול לספר את הסיפור?", לאחר שאישר לו הסבא, יצר עוזי קשר עם ראש העיר על מנת לסדר עבודה מכובדת לסבא הגנב הצדיק שפשט את לבוש הגנב וגילה את הלב הצמא לטוב והיום הוא מתפרנס בכבוד מעבודה שסידר לו עוזי, ובמסגרתה הוא זוכה גם להועיל ולהוסיף טוב לזולת.

זהו בעצם סיפורו של העולם הזה, שמנסה להטעות אותנו בלבושים של חושך ורשע אבל לעולם לא יצליח לפגוע במהות הפנימית, ורק אם נשים לב לנשמה, שתוכה תמיד רצון אהבה, אז יוסרו כל הלבושים הרעים, ויגלה הלב המתגעגע וצמא אל הטוב והטהרה.

צמאה נפשנו אל ה' ואל טובו, לגן עדן העדין האצור בנפש שבו אך טוב וחסד ואהבה לכל. אבל אנו חיים בעולם הזה, עולם מלשון היעלם, שבו אנו נפגשים לא רק עם האור והטוב, אלא גם עם החושך והמר, אז איך נזכה לחיות תמיד את טוב ה'?

התשובה העמוקה נעוצה בהבנת מהותה של ארץ ישראל, 'ארץ זבת חלב ודבש' כלשון התורה בפרשת שמות, אשר בלשון החמישית של הגאולה בפרשתנו אנו זוכים להבטחה לזכות בה. בחודש שבט הבעל"ט, בחמישה עשר בו, נזכה בע"ה לאכול מפריה ולשבוע מטובה – בחג המופלא של ראש השנה לאילנות – **טו' בשבט**, חג שכולו הקדושה העמוקה והמופלאה – הקדושה שבטבע – קדושת ארץ-ישראל.

רבינו **הרצ"ה** בשיחותיו מביא את דברי הזוהר הקדוש על 'היכלו של המשיח' שהתנאי לכניסה לשם הוא מי שיכול להפוך **חשיכא לנהורא ומרירי למתיקן** (חושך לאור ומר למתוק).

בעומק העניין זוהי סגולתה של ארץ ישראל, ארץ זבת חלב ודבש שבה המרירות והעוקץ (של הדבורה) נהפכים לדבש מתוק, ודם – טמא נעצר ונהפך לחלב טהור, זוהי ארץ שבה מאירה העין הטובה האלוקית – "ארץ אשר עיני ה' אלוקיה בה" , ובה מצויים וזוכים אנו לעבודה גדולה ומאירה, להסיר את הכעס מן הלב לגמרי, להביט על הכל בעין יפה, בחמלה של חסד, שאין לה גבול.

מוטל עלינו אפוא, להידמות לעין העליונה, עינא עילאה, עינא דכולה **חסדא** (אורות הק' ג', העין העליונה). שהרי באמת "חסד ה' מלאה הארץ" (תהילים לג, ד), הטוב האלוקי מלא כל מחיה את הכל, "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב" (בראשית א, לא).

אמנם אנו חיים בעולם הזה, עולם שהוא העלם, שהטוב שבאדם ובעולם הרבה פעמים נעלם מאיתנו, ומה שנגלה לעין החיצונית, ללא ההתבוננות פנימית, זה הרבה פעמים דווקא ההופעה החיצונית, הגשמית, שיש בה הרבה פירוד, רוע, חסרונות וסתירות, ועבודה גדולה וחשובה היא לטהר את ליבנו להידמות לעין האלוקית, לשים לב אל הנשמה, אל הטוב הפנימי בעולם ובאדם, וכך תאיר הנשמה, יופיע הטוב והאהבה האלוקית, בנו ובעולם.

סיפור נפלא על היכולת להפוך חושך לאור ומר למתוק גם בנפש האדם פנימה בכח העין הטובה זכיתי לשמוע מחבר יקר ואהוב – עוזי חסון הי"ו.

בעבודתו כמנהל בית ספר היה נוהג לעמוד בבוקר בפתח בית הספר ולקבל את פני התלמידים. בבית ספר מסוים שבו עבד בעבר הבחין בדבר מוזר. הוא שם לב לתלמידה אחת מבית הספר שמעולם לא באה בליווי הוריה ותמיד הסבא היה זה שמלווה אותה. כמו כן, הוריה מעולם לא הופיעו בבית הספר לאספות הורים, לא שילמו תשלומים נדרשים, ועוד.

כשניסה לברר עם הסבא הבין שמדובר בסיפור לא פשוט וסיכם איתו שיגיע אליהם לביקור בית. כאשר הגיע לביתם הבין